

Предизвикателството да бъдем добри стопани на гората

Инж. Мирослав МАРИНОВ - директор на Регионалната дирекция по горите - Сливен



Регионалната дирекция по горите - Сливен, осъществява своите правомощия на територия 216 391 ха, разположени в две административни области - Сливенска и Ямболска, в които се намират над 200 населени места, 8 държавни горски стопанства, 6 общински горски структури и над 20 000 частни собственици на гори. Общата площ на района на действие по собственост е: 163 644 ха са държавни горски територии (75.6 %), 37 672 ха - общински горски територии (17.4 %), 13 958 ха - горски територии, собственост на физически и юридически лица (6.5 %), 1117 ха - горски територии, собственост на религиозни организации. Общият запас на горите на територията на дирекцията е 24 995 505 м³, средногодишният прираст - 529 840 куб. метра. Средната възраст на горите е 55 години. Съотношението широколистни към иглолистни дървесни видове е 85 % - широколистни и 15 % иглолистни.

Покривайки голяма част от селските райони, горите са с важно значение за населението им, защото подкрепят икономическото им благосъстояние и създават условия за дълготрайни работни места. В горския сектор ефективно използване на ресурсите означава те да бъдат добивани и стопанисвани по начин, който свежда до минимум негативното въздействие върху околната среда и климата, да дава приоритет на бъдещето на гората и ползите от нея, които ще имат по-висока добавена стойност. Към това са насочени и усилията на екипа на Регионалната дирекция по горите в Сливен - устойчиво стопанисване, контрол и опазване на горските територии, независимо от тяхната собственост.

Лесовъдската школа на Сливенската регионална дирекция по горите има своите традиции и безспорни успехи. За това свидетелстват многобройните номинации и носителите на най-високото звание „Лесовъд на годината“ и неговите подгласници. Предизвикателствата пред лесовъдите сега са свързани с очакванията на обществото за ефективен контрол и безкомпромисност сре-

щу всяка незаконна намеса в гората. Добре стопанисваните гори с квалифицирани горски мениджъри, горски работници и предприемачи ще проправи пътя за устойчив и конкурентоспособен горския сектор, който играе важна роля в селските райони и в цялата икономика, като същевременно осигурява ползи за обществото.

През 2018 г. предизвикателствата пред колектива на РДГ - Сливен, не бяха малко. Дирекцията си постави за цел да усъвършенства знанията и уменията, отговарящи на съвременните лесовъдски изисквания, на своите служителите. Бяха проведени обучения на инженерния и техническия състав, в които участваха лектори от ИАГ, ЛТУ, служители от Опитната станция по дъбовите гори - сега отдел към Югоизточното държавно предприятие, органите на МВР, прокуратурата и други. От своя страна, РДГ - Сливен, организира семинари и обучения, проведе разяснителна кампания със служители на общински горски структури, лесовъди на частна практика, собственици на горски имоти, местното население и други заинтересовани страни. Основни акценти на обученията бяха защитата и справянето с процесите на съхнене на иглолистните горски култури, начините за тяхното откриване, сигнализиране, разрешаване и извършване на необходимите лесовъдски мероприятия - сечи в кратки и навременни срокове. Разяснени бяха правомощията на Регионалната дирекция, начините за контрол на дейностите в горските територии, като основната цел беше връщане на доверието на гражданите в нашата институция.

Гордостта на сливенските лесовъди са укротените пороци и овладяването на ерозията, с които няколко поколения лесовъди се справят успешно, като извършват масови залесявания, овладяват поройните водосбори в региона и превръщат оголените планини в зелено богатство. Традицията на залесяването не е прекъсвана никога и днес продължава да е приоритет в лесовъдската дейност на сливенската колегия. В голяма част от естествените горски насаждения, разположени в Старопланинския район на Регионалната дирекция, има добри условия за естествено възобновяване. В южната част обаче поради честите засушавания и тежкия механичен състав на почвите условията за естествено семенно възобновяване не са много благоприятни и в тези райони неизбежно се прибегва до изкуствено залесяване. В последните пет години в териториалния обхват на РДГ - Сливен, е отбелязан положителен ръст на новосъздадените гори - от 1000 дка през 2014 г. стигнахме до 2500 дка през 2018 г., предимно от местни за региона видове. Пред нас стои предизвикателството да бъдем разумни в процеса на адаптиране на нашите гори към климатичните промени.

Промяната на климата в глобален и регионален мащаб има пряко и косвено влияние върху екосистемите като цяло, в частност и върху горските екосистеми. Трайното повишаване на температурите и повишените нива на СО₂ въздействат върху физиологията на дърветата в посока отслабване на техните естествени защитни механизми. Статистиката сочи, че в горите на територия-

та на РДГ - Сливен, на по-ниска надморска височина падат по-малко валежи, а температурата се повишава, като в последните години се наблюдава т.нар. воден стрес. Резултатите от анализа на извършения интензивен горски мониторинг в горите показват комплексна взаимовръзка между състоянието на средата, стрес факторите, биологичното състояние на дървесната растителност и почвите, които са свързани със здравословното състояние на горските екосистеми, и особено с процеса на съхнене или в отделни части и тоталното загиване. На територията на РДГ - Сливен, в периода 2014-2018 г. засегнати от съхнене са над 1500 ха иглолистни гори, основно горски култури. Навременното провеждане на санитарните сечи доведе до овладяване на процеса на нашата територия, като през второто полугодие на 2018 г. се наблюдава тенденция към трайно стихване на съхненето.

Направените анализи от проведената инвентаризация на естественото възобновяване на изсечените в периода 2010-2017 г. площи показва, че над 90 % от насажденията са естествено възобновени, с достатъчно количество укрепнал подраст и имат потенциал за създаване на жизнени и устойчиви гори. Преимуществото на издънковия пред семенния подраст е сигнал, че местните климатични и почвени условия предразполагат в определени райони ценни за нас дървесни видове да са видовете, склонни към издънково възобновяване. Естествените семенни насаждения създават най-устойчивите и продуктивни гори и стремежът на лесовъдската колегия ще бъде поддържане на оптимално съотношение между издънков и семенен произход. Прилагането на системен контрол при изпълнение на отгледни-

те мероприятия ще има положителен ефект върху създаването на естествени гори, които ще са адаптивни към променящия се климат, ще бъдат продуктивни и част от устойчива горска екосистема. Важно е да се осъзнае, че грижата за горите играе важна роля за намаляването на климатичните промени и редуцирането на риска от бедствия. Опазването на горите няма да реши проблема, но ще окаже съществено положително въздействие. С активното съдействие на колегите от Лесозащитната станция - Варна, Югоизточното държавно предприятие - Сливен, общинските горски структури и частно практикуващите лесовъди стремежът е към извършване на регулярен мониторинг за състоянието на горите. Работата в екип е ключов фактор, за да бъдем добри стопани на българската гора.

Пред нас стои отговорността за опазване на създадените и опазени от поколения лесовъди гори. Контролът по опазването на горските територии в обхвата на РДГ - Сливен, се извършва от всички служители с лесовъдско образование, но основно от главен експерт, главен горски инспектор, специалист и 17 горски инспектори, организирани в 7 екипа. Приоритет на Дирекцията са проверките в обектите за добив на дървесина и контрол по дисциплината на ползването. В броя на тези проверки отчитаме ръст с над 300 % спрямо 2017 година. Смятаме, че когато няма нарушения в обектите за добив на дървесина, и нарушенията и проблемите по веригата сечище-транспорт до обектите по чл. 206 от ЗГ - продажба на дървесината от обектите, се минимизират. През 2018 г. на територията на Регионалната дирекция са извършени 16 697 проверки, като служителите на Дирекцията са съставили 360 акта за установяване на административни наруше-



Колективът на РДГ - Сливен

ния. Има известен проблем с връчването на издадените наказателни постановления и нерядко се налага горските инспектори със съдействието на местната власт да ходят по адреси за връчване. При изпълнение на контрола взаимодействието с другите институции по опазване на горите, дивеча и рибните ресурси - МВР, ИАРА, ДАИ, РИОСВ - Стара Загора, ЮИДП - Сливен, е на изключително високо ниво.

Изминалата година беше тежка, изпълнена с тревога и силен интерес от страна на обществото към настъпващата от север африканска чума по свинете. Служителите на РДГ - Сливен, се включиха активно в изпълнението на превантивните мерки за недопускане на заболяването на територията на страната и ограничаването му до минимум. Съвместно с представители на Областните дирекции по безопасност на храните в Сливен и Ямбол бяха проведени редица срещи с ловците по места. Те бяха запознати със заболяването и последиците от него за икономиката и ловното стопанство, обсъдени бяха необходимите превантивни мерки и всички ловци се включиха активно в изпълнението им - във всяка ловна дружина се обучиха лица за вземане на проби за установяване на болестта, изградиха се ями за отпадни животински продукти. Желанието и ентузиазмът на българския ловец да не допусне заболяването на територията на страната и да запази дивечовите запаси дава своя резултат. От взетите 2247 проби на територията на Дирекцията няма констатирана положителна.

През 2018 г. Регионалната дирекция по горите - Сливен, подаде две проектни предложения. Първото по Програма Interreg - ИПП България - Турция 2014-2020 за трансгранично сътрудничество, финансирана от Европейския съюз по Инструмента за предприемчивостна помощ. Проектното предложение „Зелено бъдеще“ с продължителност 24 месеца бе подготвено съвместно с ДГС - Одрин, и е на стойност 555 980.72 лева. Проектът бе класиран с 68.5 точки и е предложен за финансиране. Целта му е да се реализира експертен обмен на знания, опит, традиция и полезна практика в областта на мониторинга, ранното откриване, овладяване на съхненето и влиянието му върху горските микро- и макроекосистеми чрез разработване и съвместно проучване на рисковите зони, както и създаване на нови горски култури в трансграничната област и повишаване на технологичния капацитет на партньорите. Второто проектно предложение е по подмярка 8.3

„Предотвратяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“ от ПРСР 2014-2020. Проектното предложение „Изграждане на автоматични наблюдателни станции - пожаронаблюдателни кули, за борба с пожарите и закупуване на комуникационно оборудване и средства за наблюдение на горски пожари, част от Схема за разполагане на средства за наблюдение и откриване на пожари в горските територии на страната, на територията на област Сливен и област Ямбол“ е с окончателна стойност 1 588 397.17 лв. без ДДС, с продължителност 36 месеца. При одобряване и осъществяването на проекта ще бъде постигната основната цел на подмярка 8.3. от ПРСР 2014-2020 - въвеждане и подобряване на превантивни дейности за намаляване на опасността от горски пожари. Основната цел е опазване на горите от пожари чрез изграждане на автоматични наблюдателни станции - противопожарни станции (кули) и комуникационен център, които чрез непрекъснато наблюдение и незабавно локализиране на възникващ горски пожар са част от превантивните мерки. Системата за автоматично известяване за възникване на горски пожар ще доведе до намаляване на въздействието на човешкия фактор в процеса на превенция на пожара. Ще се постигне и превенция на риска от разпространение на горски пожари чрез предприемане на незабавни мерки непосредствено след известяването и локализирането им от предвидените за изграждане автоматични наблюдателни станции. Ще се извърши интегриране на предвидените за изграждане автоматични наблюдателни станции и комуникационен център с други такива изградени или в процес на изграждане на територията на България с цел обединяването им в единна система за превенция на горските територии от пожари на територията на цялата страна.

Очакваните резултати при осъществяването на проектното предложение се изразяват в увеличаване на площите с превантивни дейности срещу горски пожари и природни бедствия, в резултат на което ще се подобри запазването на биологичното разнообразие, включително в зони по „Натура 2000“, горите, водите и почвите.

През тази година РДГ - Сливен, очаква обявяване на класирането по подмярка 8.3, планира да стартира изпълнението на проект „Зелено бъдеще“ и да подготви проектно предложение по програма LIFE.

СИДП - Шумен: Баланс между екологичните, икономическите и социалните показатели

Инж. Веселин НИНОВ - директор на Североизточното държавно предприятие

Североизточното държавно предприятие управлява държавните горски територии на 4 административни области - Шумен, Варна, Добрич и Търговище. Общата им площ е 327 582 ха, от които залесените територии са 94 %, или 309 098 хектара. В състава на Предприятието влизат 18 териториални поделения, от които 13 държавни горски стопанства и 5 държавни ловни стопанства. Общият запас на дървостойките е 36 млн. м³, като средногодишното ползване на дървесина от държавните горски територии е над 600 000 кубични метра. В СИДП работят 1100 експерти, служители и работници. За поредна година планът за реализация на дървесина се изпълнява над 100% и въпреки неблагоприятните климатични условия през предходната година, са реализирани 635 468 м³

дървесина. Териториалните поделения на СИДП продават технологичната дървесина и дървата за огрев в пространствени кубически метри - практика, наложена от сегашното ръководство на предприятието. В същата мерна единица се заплаща и услугата на фирмите, извършващи дърводобив.

СИДП - Шумен, е първото предприятие, което получи Сертификат за отговорно управление на горите за 100 % от територията си. Той беше издаден от първата световна независима система за устойчиви гори - Forest Stewardship Council (FSC). Издаден след детайлни оценки и анализи за дейността на СИДП, документът удостоверява, че Държавното предприятие стопанисва горите в съответствие с националното законодателство и всички международ-

ни стандарти. От миналата година СИДП работи по новия Национален FSC стандарт за сертифициране на управлението на горите в България FSC-STD-BGR-01-201 V-1, а в ДЛС „Черни Лом“ пилотно беше въведен FSC стандарт за контролирана дървесина за горскостопански организации FSC-STD-30-010 V 2-0.

От 2018 г. в СИДП се прилага иновативен подход и при работата в захрастените церови гори. За първи път в страната подлесът и храстите се раздробяват чрез машини, закупени от Държавното предприятие. Подрязва се дъбовият подраст на пънче, като по този начин се подпомагат възобновяването и равномерният старт на подраста в горите. Преди да бъде внедрен, новият метод беше експериментиран за първи път в ДГС - Генерал Тошево, където се намира демонстрационен учебен обект за различните видове възобновителни и отгледни сечи, подходящи за съответните насаждения. Целите на демонстрационния обект е да се изследва и демонстрира пред специалистите и обществеността лесовъдският ефект от експерименталното провеждане на различни лесовъдски системи, основани на съвременните теории за динамика на насажденията и трансформация, както и на дългосрочно-постепенни сечи с фокус върху опазването на биоразнообразието в екологичен, икономически и социален аспект, успоредно с отчитане на промените в останалите екосистемни услуги.

През 2018 г. СИДП кандидатства пред Държавен фонд „Земеделие“ с проект за залесяване на нови гори на площи, където бяха извършени санитарни сечи на иглолистни култури, нападнати от корояд, както и на площи, пострадали при пожари и други природни бедствия. Проектът е на стойност малко над 1 млн. лева. Добри са резултатите и в ловностопанската дейност - на територията на СИДП се стопанисва едър дивеч около и над допустимите запаси за различните видове. Пролетният запас за 2018 г. от благороден елен е 7898 животни, елен лопатар - 959, сърна - 9969, дива свиня - 11 231, и муфлони - 586. Като следствие от високия запас е започната по-интензивна селекция, а в груповия лов на дива свиня се прилагат пакетни цени. В резултат от това добивът на дивечово месо се увеличава, което наложи през миналата година в Предприятието да започне изграждането на най-модерната в страната база за обработка на месо. Съоръжението е на територията на ДЛС „Паламара“ и се предвижда да бъде завършено през настоящата година. Базата ще има възможност да поеме за обработка увеличаващото се количество дивечово месо. През 2016 г. приходите от продажба на дивечово месо са 77 337 лв., през 2017 г. - 90 627 лв., а през миналата го-



Инж. Веселин Хинов - директор на СИДП - Шумен (в средата), Момчил Йондров - член на УС на Предприятието (вляво), и Янко Янков - главен счетоводител

дина надхвърлиха 120 000 лева. Нарастват и приходите от ловностопанска дейност - през 2016 г. са 1 394 305 лв., през 2017 г. достигат 1 458 072 лв. и надхвърлят милион и половина лева през 2018 година. Добрите финансови постижения са резултат от предлаганите пакетни цени и постоянната работа за повишаване на качеството на услугите по организирания ловен туризъм.

Запазва се и тенденцията за отстрел на елитни животни. През 2018 г. на територията на Предприятието са добити два трофея от благороден елен над 12.5 кг и над 240 т. по СИС, а през 2016 г. в ДЛС „Тервел“ след повече от три десетилетия беше подобрен националният рекорд за елен лопатар. Същата година в ДЛС „Черни Лом“ беше добит и трофей от благороден елен с тегло над 15 кг, какъвто не е отстрелван повече от 10 години.

Изминалата година ще бъде запомнена от всички служители в системата на горите и с голямо предизвикателство - изграждането на 133-километровата ограда между Румъния и България за ограничаване на опасността от навлизането в страната на болестта африканска чума по свинете. Основната логистика по строежа на съоръжението поеха служителите от СИДП и СЦДП, които и досега отговарят за поддръжката му.

И през настоящата година ръководството и служителите на Североизточното държавно предприятие ще продължат да работят за високи резултати, за които си заслужава да се говори и пише.

